

รายงานการวิจัย

การสืบทอดภูมิปัญญาพิธีไหว้ครูและครอบครูโขนละคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อภัยจิมา สวัสดิ์ชีวิน

เลขเรียกหนังสือ.....

เลขทะเบียน.....

วัน,เดือน,ปี.....

โครงการวิจัยเฉลิมพระเกียรติ

เนื่องในโอกาสมหามงคลพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

การวิจัยนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

พุทธศักราช ๒๕๕๐

ISBN 978-974-15-2920-9

วจ

001.44

อ496ก

2550

ณ.1

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
 บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คุณสมบัติของผู้ประกอบพิธีไหว้ครูและครอบครู โขนละคร	2
วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของงานวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
เครื่องมือวิจัย	5
วิธีการรวบรวมข้อมูล	5
 บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความเป็นมาของพิธีไหว้ครู โขนละคร	10
พิธีสงฆ์	12
พิธีไหว้ครู	12
พิธีครอบ	12
พิธีไหว้ครูและครอบเทริดโนรา	17
ความสำคัญและความเชื่อในพิธีไหว้ครู โขนละคร	20
การสืบทอดผู้ประกอบพิธีไหว้ครู โขน-ละคร	21
ยุคที่ 1 (พ.ศ.2397 ถึง พ.ศ.2478)	21
ยุคที่ 2 (พ.ศ.2488 - พ.ศ. 2527)	22
ยุคที่ 3 (พ.ศ.2527) ถึงปัจจุบัน	22

สารบัญ

	หน้า
คุณสมบัติของผู้สืบทอดในการรับมอบกรรมสิทธิ์จากครุผู้มอบ	23
เพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ประกอบในการโหมโรง	26
ความหมายของเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ประกอบพิธีไหว้ครุ โขนละครและพิธีครอบครุ	31
ความหมายของเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ในการครอบครุ โขนละคร	32
การเรียกเพลงหน้าพาทย์ของครุผู้ประกอบพิธี	32
ศัรษะเทพเจ้าประเภทที่ 1	46
ศัรษะประเภทที่ 2 คือศัรษะ โขนฝ่ายพระ	47
ศัรษะประเภทที่ 3 คือศัรษะ โขนฝ่ายยักษ์	47
ศัรษะประเภทที่ 4 คือศัรษะ โขนฝ่ายลิง	47
ศัรษะประเภทที่ 5 คือศัรษะที่ใช้ในการแสดงละคร	48
 บทที่ 3 วิธีวิจัย	 53
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ส่วนที่ 1 รูปแบบการประกอบพิธีไหว้ครุครอบครุ โขนละคร	
ในภาคกลางและพิธีครอบเทริด โขนราในภาคใต้	54
ภาคที่ 1 พิธีทางสงฆ์	54
ภาคที่ 2 พิธีไหว้ครุ	54
ภาคที่ 3 พิธีครอบ	55
ขั้นตอนในการประกอบพิธี	55
พิธีในวันแรก	55
พิธีในวันที่สอง	56
พิธีในวันที่สาม	56
ส่วนที่ 2 กระบวนการการถ่ายทอดและขั้นตอนในการประกอบพิธี	
ไหว้ครุครอบครุ โขนละครในรัชกาลที่ 4 จนถึงรัชกาลที่ 9	57
ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและความเชื่อของผู้เข้าร่วมในพิธีไหว้ครุ	
ครอบครุ โขนละคร ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคอีสาน	62

สารบัญ

หน้า

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย	69
อภิปรายผลการวิจัย	75
ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงาน	79
ข้อเสนอแนะเพื่อศึกษาต่อ	79

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก (บุคลากรกรม)	(4)
ภาคผนวก ข (วันประกอบพิธีไหว้ครู)	(6)
ภาคผนวก ค (รูปพิธีกรรม)	(8)
ภาคผนวก ง (แบบสอบถาม)	(26)